

بابا فرید گنج شکرؒ نے اخلاقیات نوں انسانی
 جیون دی سبھی ضرار وٹا اے۔ بھل کے بیان
 کرو،

ج تعارف:

بابا فرید گنج شکرؒ نہ صرف ایک
 شاعر سوں بلکہ اوہ ایک صوفی بزرگ سوں۔
 اوہناں اخلاقیات دا درس دینا تے اسلام
 دی تبلیغ کرے کئی کافراں نوں مسلمان کیتا۔
 اوہناں دی شاعری نوں سلوک آکھیا جاندا اے
 تے ایس شاعری راہیں بابا فرید نے اخلاقی
 قدراں دے زوال بزرگ معاشرے نوں
 درست راہ تے بیان دی کوشش کیتی۔
 آپ نے انساناں نوں درس دیتا کہ وہ
 غرور، تکبر تے غصے نوں چھوڑ کے تواضع،
 صبر، حسن سلوک تے نماز نوں اپنان کیوں
 جے ایس وجہ ای دنیا تے آخرت دی کامیابی
 اے۔ آپ نے ایسی شاعری وجہ مختلف
 تشبیہاں تے استعاریاں دا ورتاؤ کرے اخلاق
 دا سچا درس دینا۔

آپ دے بارے وجہ بیان محمد بخش اکھر زئی:

۱۔ اول شیخ فرید شکر گنج، عارف اہل ولایت
 یک یک سخن زبان الہدی داراہ برداہ بدایت

شلوک دی تعریف

بابا فرید دی شاعری

نوں شلوک اکھیا جاندا اے۔ تے ایہدی تعریف

بڑے سوتے انداز وچ **محمد آصف خان**

جینانے "اکھیا بابا فرید نے" لکھی اے کیتی اے۔

اوتھیاں دے مطابق شلوک اک ایسی نظم دا

نان اے جینوں کسے اللہ لوک نے لکھیا اے

تے ایس وچ مضمون دی کوئی باندی نئیں۔

اے نظم دو یا دو توں دوو معنیاں والی

وی ہو سکدی اے تے ایس دے وچ اللہ دے

ذکر توں لے کے سرکاری مشینری دے ظلم

نوں وی موضوع بنایا جاسکدا اے۔

بابا فرید نے قرآن، حدیث تے فقہ نوں موضوع

بنائے اخلاقیات دا درس دیتا اے۔

فرید ایس نوں منج کننگی کننگی

بھرے خزانے دے جو بھاؤں سولٹ

بابا فرید دے مطابق اخلاقیات انسانی جیوں دی کنجی

بابا فرید دی شاعری وچ

اخلاقیات دا بھرواں درس ملدا اے۔ اوتھیاں

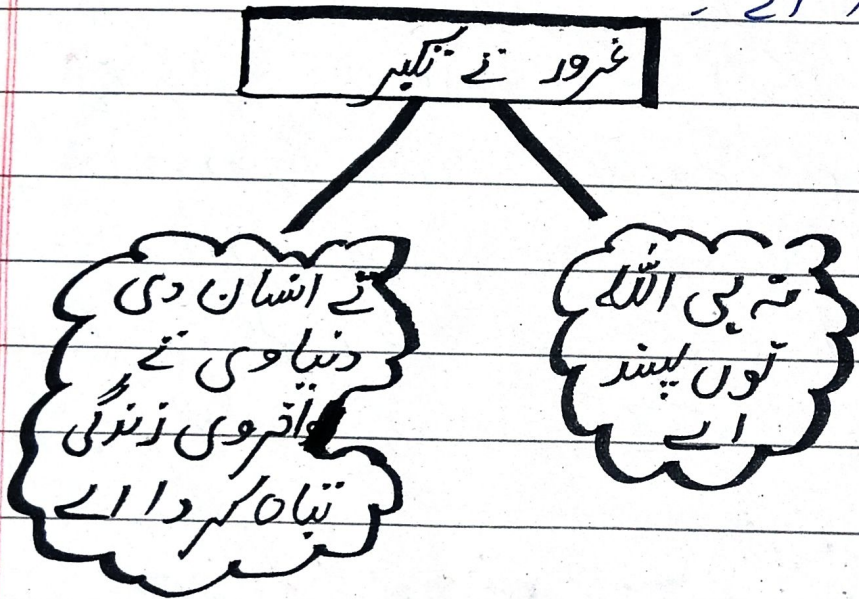
دے مطابق اخلاقیات انسانی جیوں دی

کنجی اے۔ اخلاقیات دے مختلف موضوع

بابا فرید دی شناختی دا حصہ نہیں جیہناں دا
وہیروا دلج ذیل اے۔

۱. غرور تے تکبر دی ننڈیا دے در یے اخلاقیات دا درس

بابا فرید دا آکھنا اے کہ غرور
تے تکبر انسان نوں کسے کم جوگا نہیں چھڈدا۔
انسان تکبر کرے اپنے آب نوں اوچا تے
دوسرے انساناں نوں حقیر سمجھا شروع ہو
جاندا اے۔

بابا فرید آکھنہ نہیں :
فریدامن عیدان کر ٹوٹے ٹٹے راہ
اگے مول نہ آؤسی، دنیا سندی بہاہ

۲. قناعت دا درس

بابا فرید قناعت تے صبر
دا انسان نوں درس دیندے نہیں کیوں

ج انسان قناعت نے عبرتوں اختیار کر لور
تے غیر اوہ بولتاں اخلاقی برائیاں مثلاً
حسد، کینہ، بغض توں بچ جاندا اے

۷ رکھی سکھی کھا کے کھنڈا پانی پی
فرید ویکو پٹرائی جو پٹری نہ ترسائیں جی

3. دوسرے انساناں نال حسن سلوک دا درس ۱

بابا فرید بڑا اخصاں کرن والے
شاعر سن۔ اوہناں دا آکھنا اے کہ انسان
توں دوسرے انساناں توں بدلہ لین دی
جائے اوہناں توں معاف کر دینا چائی دا
۱۔۲۔ ایس طرح حسن سلوک نال ان
بہتر معاشرہ وجود وچ آوے گا۔

معاف کرنا ایوں ضروری ہے کہ
اللہ توں معاف
کرنے والے انسان
بہت پسند نہیں

انسان راہ راست
نے آجاون گے
بہتر معاشرہ بنے گا

۷ فرید جو تیں ماردن کلیاں، تنہاں نہ ماریں گھم

4. ذات دی نفی دے ذریعے اخلاق سنوارن دا درس:

بابا فرید دا اک
بہت سولہنا انداز اے سی کہ اوہ اپنے آپ
نوں مخاطب کرے لوکاں نوں راہ راست
دا درس دیندے سن۔ کیوں جے کسے نوں
آکھیا جاوے تے اوہ گل سمجھن دے بجائے
غصہ کر جاندا اے۔ اوہناں دا اکھنا اے کہ
انسان اپنی ذات دی نفی کرے ہی دوسرے
انسان نال بہتر سلوک کر سکدا اے

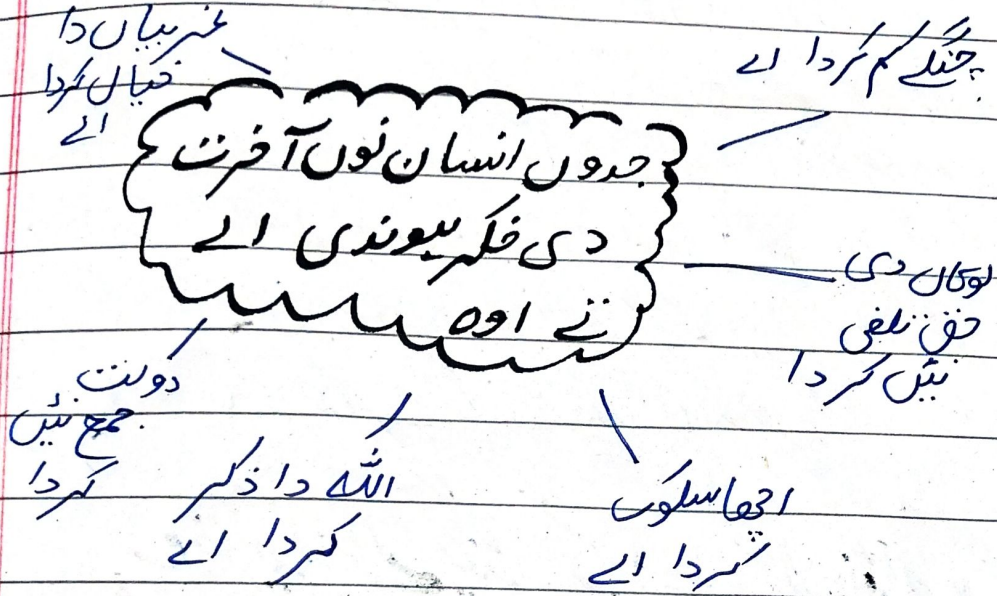
فرید کالے مینڈے پیڑے، کالا مینڈے اولیس
لٹائیں بھریا میں پھراں، لوک نہیں درویش

5. آخرت دی فکر دے ذریعے انسان نوں اخلاقیات ول تیاون دی ترکیب:

بابا فرید گنج شکر نے انسان
دے ضمیر تے اویدے اچھے اخلاق نوں اُجاگر
کرن واسطے آخرت دی یاد دلائی اے۔
اوہ اکھدے سیں کہ انسان نوں دنیا وچ
نئں گھو جانا چاہیدا کیوں جے اگے اک
دن فتنہ ہو جانی اے۔ تے انسان نوں
دڈرے وڈرے محل بناون دی بجائے دوسرے
لوکاں دا خیال کرنا چاہیدا اے تے اچھے اخلاق

دا مظاہرہ کرنا چاہیذا ۱۲ -

۱۲ فریڈا کھوٹے سنڈے ماریاں ایت نہ اٹس چت
بھٹی پٹی اتولویں، کوٹی نہ بیوسی صت

6. نیک عملاں تے اخلاقیات دے فروغ دا درس ۱

بابا فریڈا کھوٹے نہیں کہ اگر
کوئی انسان اخلاقیات دا دامن پھر کے
دنیا وچ زندگی اللہ تے رسول صتہ نوں مندیاں
بیویاں گزاردا اے تے اوہ نیک عملاں
دا پہاڑ اکھٹا کریندا اے - ایہ نیک
عمل اس انسان دی آخرت وچ کم اون
گے تے اوہ آخرت وچ رب دے سامنے
سرفروسیہ جاوے گا -

بابا فرید فرماتے ہیں :

عمل جو کہتے دونی، درگاہ آئے کم

7. دوسرے انساناں دے دکو درد واسطیٰ:

بابا فرید آگے نہیں کہ
 ہر انسان نوں بس ایہہ گلا اے کہ عرف
 اوہ ہی دکھی اے - باقی سارے سکھو
 وچ زندگی گزاردے نہیں - ہر گل ایہہ
 نہیں ہر انسان کوئی نہ کوئی دکو بہداشت
 تروا ہوندا اے - ہر انسان اپناں تود
 معرض ہو گیا اے کہ اونہوں باقی انساناں
 دے دکو درد نظر نہیں اونہے تے نہ ای ادہ
 اونہاں دی مدد کردا اے -

فرید میں جانیا دکو چھ کون، دکھ سبھا ایہہ تکل
 اچے چڑھوے ویکھیا، ناں گم کر ایہا اگ

8. اخلاق تے اللہ دی رضا:

بابا فرید آگے
 نہیں کہ اللہ دی رضا حاصل کرن تھی اوس اللہ
 دے حکم دے چلنا پیندا اے تے اوہدی رضا تے
 راضی رہنا پیندا اے - اگر انسان اعلیٰ اخلاق

دامانک بیوٹے تے نہ صرف اوہ اللہ دے حکم
 تے چلوا اے بلکہ اوہی رفاقتے راضی
 دیندا اے۔ غیر اللہ وی اوس انسان اوتے
 راضی بیوجاندا اے۔

آج سنواریں میں ملیں، میں ملیاں سکھو بیو
 فرید اچے توں صبر ایواریں سبھو جگ تیر ایو

تصوف تے مرشد دے ذریعے اخلاق دل سفر

9

تصوف دے ذریعے اللہ توں انسان

قرب بیوجاندا اے۔ اوہ اپنے آپ توں لیر
 قسم دے گناہ توں یاں کرن دی کوشش
 کردا اے تے اخلاقیات دیاں خداں وی
 حاصل کرن دی کوشش کردا اے۔

بابا فرید اکھریں نیں

فرید روٹی صبری کاٹو دی، لاون صبری بکھو
 جیناں کھادی جو پٹری گھنے سپیں دے دکھ

بابا فرید غیر اکھریں نیں کہ صبر، مرشد صینوں
 بڑے نکلھ کھاں تو بچایا تے اللہ دا راہ دکھایا۔
 اونہاں دا اکھتا اے کہ تھی وی کوں مرشد
 تلاش کرے ایسی اخلاقی درستگی کرو

کجھ بکھے کجھ نہ سمجھے دنیا کجھی بھاء
 مرشد صبرے چنکا بیتا نیں تاں بھھی وجھاں آہ

صلیٰ گلی :

بابا فرید اک اعلیٰ شاعر تھے
 صوفی بزرگ سن - اونہاں اخلاقیات نوں
 انسانی جیون دی کنبھی فرار دیتا تے ایہی
 شاعری دے ذریعے اس چیز دا بھرواں
 درس دینا - اونہاں دے مطابق اخلاقیات
 انسان دی دنیا دے نال نال آفرت دی
 زندگی وی بہتر کر دیندے ہیں - ایس لئی
 اخلاقی زوال تے کم کر کے نئے اخلاقی قدماں
 نوں دوپارہ مضبوط کر کے آپ نہیں لئی
 مسلماناں نوں بہتری ول موڑیا تے لئی
 کافراں نوں مسلمان کیتا۔

سید غفران بابا فرید دے بارے آکھدے
ہیئیں :

بابا فرید نے انسانی اخلاق نے انسانی
 فردار تے کم کیتا اے - اونہاں دا انداز
 مسلماناں تے کافراں دے دل نوں
 موہ لینا اے -